

SAMEN LEREN EN SAMEN INNOVEREN IN KLEINSCHALIGE LOKALE NETWERKEN

EERSTE OPBRENGSTEN VAN HET REGIONAAL LEERNETWERK JEUGD

Inge Bramsen, senior onderzoeker, Kenniscentrum zorginnovatie, Hogeschool Rotterdam

Eva Wingelaar-Loomans, senior onderzoeker, Kenniscentrum zorginnovatie, Hogeschool Rotterdam

Carolien Holst, waarnemend projectleider werkgroep Ouders in Actie, CJG Rijnmond

Hanneke Torij, lector Verloskunde & geboortezorg, Hogeschool Rotterdam

Wilma Jansen, coördinator ST-RAW, Gemeente Rotterdam.

Mieke Cardol, lector Disability studies Kenniscentrum zorginnovatie, Hogeschool Rotterdam

Sinds de decentralisatie van het sociaal domein wordt van jeugdigen, gezinnen en professionals een andere manier van samenwerken gevraagd. Dit vraagt om innovaties op het gebied van onderwijs, onderzoek en praktijk. Hoe kunnen we die bewerkstelligen?

Enerzijds is er wetenschappelijke kennis, waarvan onderwijs en praktijk kunnen profiteren. Anderzijds zijn lokale, contextuele kennis, ervaringen van jeugdigen en gezinnen, en professionele expertise nodig voor implementatie en (door)ontwikkeling van nieuwe kennis en methodieken.

Een manier om te innoveren is door van begin af aan nauw samen te werken met jeugdigen, gezinnen, professionals, studenten en docenten, en daarmee hun expertise en kennis te verbinden aan wetenschappelijke kennis. Op deze manier ontwikkelen alle partijen eigenaarschap over nieuwe kennis en methoden, wat de kans vergroot dat deze kennis wordt toegepast. Ook kan op deze manier meer maatwerk en een betere aansluiting met de doelgroep worden bereikt.

Het Regionaal Leernetwerk Jeugd heeft de afgelopen tijd op deze kleinschalige manier aan innovatie gewerkt door drie 'best practices' centraal te stellen, waarbij er zowel binnen als tussen 'best practices' samen geleerd wordt. De drie 'best practices' zijn:

1. De Blauwdruk Psychosociale Zorg en Samenwerking met Veilig Thuis ondersteunt geboortezorgprofessionals om de zorg voor kwetsbare zwangeren te structureren.
2. Mijn Pad helpt jongeren om stap-voor-stap hun pad uit te stippelen voor de toekomst. De professional is volgend, geeft jongeren ruimte om de leiding te nemen.
3. Ouders in actie is een groep enthousiaste, speciaal getrainde ouders die andere vaders en moeders bij elkaar brengen om te praten over de opvoeding van hun kinderen.

In dit hoofdstuk staan de drie 'best practices' centraal en enkele eerste opbrengsten en successen die zijn behaald. We sluiten af met enkele conclusies en wensen voor de toekomst.

BLAUWDruk PSYCHOSOCIALE ZORG EN SAMENWERKING MET VEILIG THUIS

De Blauwdruk Psychosociale Zorg en Samenwerking met Veilig Thuis, is ontwikkeld door het regionaal consortium zwangerschap en geboorte Zuidwest Nederland. De Blauwdruk is ontwikkeld om de zorg voor kwetsbare zwangeren te structureren en de samenwerking tussen geboortezorgprofessionals en Veilig Thuis te verstevigen. De Blauwdruk ondersteunt geboortezorgprofessionals bij het verlenen van zorg aan kwetsbare zwangeren tot aan het moment van de bevalling.

De overdracht van zorg tussen geboortezorgprofessionals (verloskundigen, gynaecologen, kinderartsen en kraamverzorgenden) en jeugdprofessionals (jeugdarts, jeugdverpleegkundige) maakt nog geen onderdeel uit van de werkwijze, terwijl de zorg voor de kwetsbare kraamvrouw en haar gezin niet ophoudt. In de werkgroep de Blauwdruk verkennen we daarom de behoeften die betrokken

partijen hebben bij het overdragen van zorg vóór en na de bevalling. Welke rol heeft de kwetsbare zwangere of net bevallen vrouw bij de overdracht van haar dossier? Welke informatie is voor de jeugdverpleegkundige van belang om de kwetsbare moeder en haar baby goed te kunnen ondersteunen? Een vierdejaarsstudent van de opleiding Social Work van Hogeschool Rotterdam zal in het najaar interviews afnemen met een verloskundige, een gynaecoloog, een kraamverzorgende, een CJG verpleegkundige, een kwetsbare zwangere en een kwetsbare kraamvrouw om hun behoeften tijdens de overdracht van zorg in kaart te brengen. Daarnaast ontwikkelen studenten die deelnemen aan de interdisciplinaire minor Urban Health Project een korte film over de overdracht van zorg vóór en na de bevalling. In deze film staat het perspectief van de kwetsbare zwangere en de kwetsbare kraamvrouw centraal.

De inzichten die in de werkgroep worden opgedaan, door samen met studenten, docenten, geboortezorg- en jeugdprofessionals te werken aan het optimaliseren van de overdracht van zorgverlening vóór en na de bevalling, zullen gebruikt worden om te kijken op welke manier de overdracht van zorgverlening vóór en na de bevalling kan worden opgenomen in de Blauwdruk.

MIJN PAD

Om Mijn Pad een duurzame plek te geven in het werkveld is in samenwerking met de Horizon Academie een train-de-trainer ontwikkeld. Uitgangspunt was de training Ontdek Mijn Pad! voor wijkteams (zie: ST-RAW Jaarboek 2018). Trainers kijken 'on the job' met een ervaren trainer mee, worden dan zelfstandig trainer, en leiden weer nieuwe trainers op. Al doende wordt er samen geleerd.

Nieuw is dat ervaringsdeskundige jongeren van Platform ExpEx (Experienced Experts) participeren in de training. Zij hebben eerst zelf een training gevolgd. Jeugdhulpverleners zijn bijzonder positief over de bijdrage van de ExpEx. Het helpt hen om zich beter te verplaatsen in het perspectief van jongeren. ExpEx merken dat deze ervaring hun zelfvertrouwen vergroot en helpt als opstapje naar betaald werk. Ook benoemen zij als meerwaarde dat zij het perspectief van professionals leren kennen.

De ExpEx waren zo enthousiast over Mijn Pad, dat het idee ontstond om andere ExpEx te trainen in Mijn Pad. Niet alleen voor hun rol in de trainingen, maar ook om Mijn Pad in te zetten voor hun eigen persoonlijke ontwikkeling als ExpEx, en om Mijn Pad in te zetten bij het maatjeswerk. Ook ontstond het idee dat zij Mijn Pad trainer kunnen worden voor nieuwe ExpEx.

Een docent Social Work heeft geparticipeerd in de train-de-trainer en verwerkt de methodiek Mijn Pad in het bachelor curriculum en in het minoronderwijs. Zij begeleidt een afstudeerstudent die samen met jongeren een film maakt over Mijn Pad ten behoeve van de trainingen. Daarnaast wordt Mijn Pad ingezet en geëvalueerd in de regielijn van de opleiding Verpleegkunde.

En zo ontstaan al doende verbindingen tussen werkveld, onderwijs en Expex, die door allen als waardevol worden ervaren, en waarop verder voortgebouwd kan worden.

ouders in actie

De werkzame elementen van Ouders in actie zijn onderzocht en besloten is de interventie uit te breiden naar nieuwe doelgroepen. Als eerste zetten we in op vaders: Vaders in Actie. Het grote netwerk van het CJG bleek bevorderend voor het onderzoek naar de behoefte van opvoedondersteuning bij vaders.

Op 11 april 2019 vond het symposium 'Een blik (op) vrijwilligers' plaats in Huis van de Wijk Post West in Spangen. Op deze plek zijn veel vrijwilligers en jeugdprofessionals actief. De deelnemers kwamen vanuit het onderwijs (studenten), de praktijk (jeugdprofessionals en vrijwilligers), maatschappelijke (welzijns-)organisaties en de gemeente Rotterdam.

Naast kennisoverdracht had het symposium vooral een interactief karakter. Hierdoor ontstond met name bewustwording over werken met vrijwilligers in organisaties. Het brengt specifieke vraagstukken met zich mee. "Ik word met steeds complexere problematiek geconfronteerd en steeds vaker spreken mensen mij aan als professional", gaf een van de vrijwilligers aan. "Ik merk dat ik hiermee niet uit de voeten kan." De vrijwilliger professionaliseert, maar heeft zijn grens.

Een goede wisselwerking tussen professionals en vrijwilligers is belangrijk. De aanwezigen vonden het uitwisselen van ervaringen over het werken met vrijwilligers heel waardevol. Ook gaven zij aan voor het Regionaal Leernetwerk Jeugd vooral mogelijkheden te zien in verbinden. Dit sluit precies aan bij onze doelstelling.

Om de wisselwerking tussen professionals en vrijwilligers te bevorderen, doet een student Social work onderzoek. Zij vraagt vrijwilligers van Ouders in Actie wat hun motivatie is om Ouder in Actie te worden, wat zij willen bereiken en waar hun behoefte aan ondersteuning ligt. Uit dit onderzoek zal een aanbeveling komen: hoe kunnen (toekomstige) professionals voorbereid worden in hun werk met vrijwilligers? Het draagt eraan bij werken met vrijwilligers voor iedereen haalbaar en plezierig te maken. En de meerwaarde van inzet van vrijwilligers voor de burger te vergroten.

conclusies en wensen voor toekomst

Het Regionaal Leernetwerk Jeugd beoogt duurzame kennisdeling tussen onderzoek, onderwijs en praktijk in het jeugddomein te faciliteren en te borgen. Dit doen we door samen met verschillende partijen en al doende van en met elkaar te leren. Het lukt om zo nieuwe samenwerkingen aan te gaan en kennis en ervaringen met elkaar te delen. Iedereen brengt zo zijn of haar eigen expertise in.

Het samen leren en samen innoveren ontstaat binnen kleine lokale netwerken, en voor iedere 'best practice' betrof dit andere samenwerkingspartners. Belangrijke succesfactoren zijn ook gelegen in 'serendipity', het ontdekken van iets wat je eigenlijk niet zocht. Dit ontstaat wanneer mensen die elkaars pad kruisen samen komen omdat zij eenzelfde belang hebben, en gelijkwaardig samenwerken vanuit eenzelfde gedeelde waarde aan een gemeenschappelijk doel. Dan ontstaan synergie en enthousiasme en is er ook een vruchtbare bodem voor nieuwe ideeën.

Onze toekomstwens is dat de ontwikkelingen die in gang gezet zijn, verder doorontwikkeld worden. Wij willen de samenwerkingen binnen de lokale netwerken voortzetten en uitbreiden, zodat meer jongeren, ouders, studenten,

docenten en professionals in aanraking komen met onze 'best practices' die bijdragen aan goede en relevante jeugdhulp.

Belangrijk is ook dat de lessen die we leren bij de samenwerking rondom de huidige drie 'best practices' worden gebruikt om samenwerking rondom andere 'best practices' te realiseren. Eén van de grootste uitdagingen voor (academische) kenniswerkplaatsen als ST-RAW is om ervoor te zorgen dat kennis uit wetenschap en kennis uit de praktijk samen komen en worden vertaald in concrete acties om de zorg voor jeugd te verbeteren. En vervolgens dat deze kennis landt in opleidingen en trainingen voor toekomstige en zittende professionals.

LEES VERDER

- <http://www.regionaalconsortium.nl/nl/blauwdruk>
- <http://www.hr.nl/mijnpad>
- <https://centrumvoorjeugdengezin.nl/oudersinactie/>